

Vuitena jornada de l'Opinió Catalana

De dins i de fora

Barcelona, 7 de novembre de 2009

Sessió:

Construir el país en temps de globalització

Josep Coll

Ambaixador de la Comissió Europea a Cap Verd

Moltíssimes gràcies Arnau, per l'amistat de les teves paraules. I, efectivament, jo quan sóc a Cap Verd també tinc el cap i a vegades intento també una pota a Catalunya. Tot i que m'agradaria venir més sovint, però també us convido de tant en tant a venir allà a descobrir aquell petit país. Podríem fer les IX jornades a Cabo Verde, si us sembla.

Bé, primer de tot intentaré ser molt respectuós amb l'horari perquè no ens mengem el període de debat. Les meves primeres paraules han de ser evidentment d'agraïment a la direcció de l'Opinió Catalana per haver-me convidat a fer un petit testimoniatge en aquestes jornades. Celebro que hi hagi molta joventut entre el públic, perquè vol dir que l'Opinió Catalana està regenerant-se també, tot i que lamento que alguns vells companys no hi siguin. I també celebro que hi hagi les banderes catalana i europea presidint la sessió.

Jo vinc a donar-vos, suposo que és l'objectiu de la meva presència aquí, un testimoni. I si em permeteu aniré molt directament al gra, com ha dit abans el Cardús. Jo voldria dir-vos que la idea central del que jo us explicaré és que la globalització, que és un dels

temes de la nostra discussió avui, no ens faci perdre la idea essencial, que és que els estats continuen sent unes peces clau del context internacional. La globalització és important, està aquí, hem d'adaptar-nos a la globalització, però els estats continuen tenint un paper clau en els desenvolupaments internacionals. No al benefici de la societat internacional on han, clarament, esgotat el seu protagonisme, sinó per a defensar les societats que representen i particularment per trobar un encaix d'aquestes societats a la globalització. Els estats no són una finalitat en si mateixos, han de ser considerats un instrument al servei de la societat que els ha constituït.

En aquest sentit, ara tornem a una idea bàsica, ja n'hem parlat abans, que és el fet de la identitat. Una societat ha de tenir una identitat, si no és una cosa difuminada. Les identitats nacionals s'han de construir per la base. Per tant, quan aquest títol parla de dins i de fora, el més important de tot és el que hi ha dintre, el que hi ha dintre constitueix una identitat, aquesta identitat genera uns lideratges, uns lideratges que han de ser fermes.

I estic absolutament d'acord amb el que ha dit el Salvador abans, que la gent que decideix ha de decidir, i els hem posat allà perquè decideixin, i no hem d'anar mirant enquestes constantment a veure si ara hem d'anar cap aquí o hem d'anar cap allà. S'han de prendre responsabilitats malgrat que en un moment determinat li puguin passar factura en una determinada decisió. I aquests lideratges són els que finalment, i torno al meu àmbit, l'internacional, són coneguts a fora.

Catalunya pretén construir marques. Malauradament tenim(malauradament o no, perquè pel Xavier Ferrer, per exemple, segur que no) un gran competidor que és el Futbol Club Barcelona. Jo quan vaig pel món veig moltes samarretes del Barcelona portades per gent que no he estat a Catalunya. Tenim un gran ambaixador: el club de futbol Barcelona. Per tant, hem de construir imatges, però sobretot el que hem de construir són lideratges. Si tenim bons lideratges a dintre, seran coneguts a fora, perquè es faran respectar.

Llavors, jo el testimoniatge que us volia fer era el següent: com és possible que Cabo Verde, i ho dic amb portuguès, perquè aquest nom és portuguès, Cabo Verde, com és

possible que aquest país aïllat al mig de l'Atlàntic, unes quantes illes petites, amb només 480.000 persones, és a dir, més petit que l'Hospitalet, a Àfrica, pobre, i amb cap, no amb pocs, amb cap recurs natural pugui sobreviure i a més a més ser un model de bona governació o governança? Desenvolupament econòmic. Fa 30 anys, en el moment de la independència, estava a sota de les llistes de països més pobres. Era dels més pobres i ara està el segon per dalt...amb només 30 anys!. Com és possible que aquest país no solsament s'hagi desenvolupat, sinó que a més a més ha teixit una xarxa internacional molt ben feta? Estan presents a la integració regional africana, amb tots els límits que tingui aquesta integració, que no es pot comparar naturalment amb la europea, però hi són. També estan presents a altres països d'Àfrica, sobretot a través de la lusofonia. Estan presents i són activíssims a la Francofonia, malgrat que ells són lusofons. Estan presents a Amèrica Llatina, gràcies a una gran potència, que és Brasil. I tenen una cosa excepcional, que és una associació especial amb la Unió Europea. És l'únic país del grup dels països ACP que té un acord especial, se'n diu així, parceria especial amb la Unió Europea. Quin interès pot tenir la Unió Europea a tenir un acord tan específic amb aquell país? La seva situació geogràfica? Sí? No? Però també hi ha les Canàries al costat. Serà potser perquè a aquell país són molt espavilats i s'han sabut representar, estar presents a per tot? Jo crec que és més aviat per això.

A Praia, que també fa gràcia el nom, per favor no riguin gaire, perquè la capital on jo treballa es diu la platja. És com la gent que viu a Platja d'Aro. Vostè on viu, on treballa? Jo a la platja, a la Platja d'Aro, no? Bé, doncs a Praia, que és la capital de Cabo Verde, hi ha un número reduït d'ambaixades, però són molt importants. Estats Units, Rússia, Xina, la Unió Europea, França, Espanya, Portugal, l'antiga potència colonial, i Cuba. Les grans potències estan a Cabo Verde. Com és possible que un país tan petit amb 30 anys hagi aconseguit això? Què hem aconseguit nosaltres en els últims 30 anys? No ens fa pas pensar això que potser no estem utilitzant l'energia suficient a l'instrument adequat? És aquí on jo voldria apuntalar la meva argumentació avui.

Crec que des d'aquí podem fer molta feina. La consciència nacional, a través del govern i de la societat civil, n'hem parlat. Hem també de construir capacitats. Ho acaba de dir el company que ha parlat anteriorment. Un *think tank* sí, però també una escola de lideratge i una escola de professionals de les relacions internacionals, perquè no la

tenim. No tenim en aquest país els instruments acadèmics i de formació per crear diplomàtics. Però diguem-ho amb les paraules, per què no ho hem de dir? Com és possible que el Regne Unit, que no és justament el país menys desenvolupat d'Europa, tingui el sistema diplomàtic més gran de tots els 27 països de la Unió Europea? I saben quin ve després? Alemanya. Continuem considerant que això són instruments vells, inadequats i que són encarcerats i del segle XIX? La diplomàcia és un sistema que està completament desfasat o existeix?

Barcelona, perquè té sol i platja atreu la gent de fora. Ells volen venir a fer les conferències aquí, aquests dies han vingut per exemple a negociar l'agenda de la reunió de Copenhagen. Qui són? Sí, hi ha experts, però els caps de delegació són diplomàtics. Que en tenim a Catalunya de diplomàtics? Quins són els diplomàtics de Catalunya? Hem de construir capacitats per relacionar-nos amb els demés. I això necessita un trencament de les nostres fronteres mentals. Tenim uns esquemes, on anar a negociar a Madrid és importantíssim, i hi enviem sovint les millors persones del país, però no ens hem adonat que probablement no tot es decideix a Madrid.

De nou el meu company ha parlat ja de l'important que és estar ben representat, ben reconegut, i tenir els instruments intel·lectuals i financers per tenir una presència concreta a Brussel·les, i també en els altres països. Perquè si, com alguns diuen, la independència de Catalunya és ineluctable i arribarà mes tard o mes d'hora com una fruita madura, bé, doncs si demà passés això, qui aniria a explicar-ho als qui compten en aquest món (és a dir, Estats Units, Rússia, Xina, Israel, França, Madrid,...) que nosaltres ara ja som una comunitat autònoma sinó que som una entitat nova en el terreny del dret internacional. Qui hi aniria? Hem de crear capacitats perquè Catalunya també tingui una veu a fora. Justament us ho deia d'una manera molt col·loquial i claríssima l'empresari Soriano, que ens deia, home, això de distingir entre nacional i internacional és ultrapassat, no? Bé, doncs fem-ho.

És a dir, tenim partits polítics que esmercen molta força i dedicació a projectar-se cap a la política espanyola. Per què no ho fem també cap a la política exterior? Començant per l'europea, que ja no és política exterior, sinó que és política de casa nostra. Doncs això potser no ho fem. Jo no he pas vist una excitació particular a les eleccions europees per

enviar a Estrasburg, a Brussel·les, els millors representants, amb tot el respecte pels que hi hagin anat, i per fer-hi uns anuncis que realment facin que Catalunya tingui veu allà. No ho he vist això. Hi ha hagut les eleccions, hi ha hagut senyors i senyores que han estat escollits, han marxat, i no sé on és el resultat. Per tant, jo crec que hem de trencar aquestes fronteres mentals perquè em sembla que encara hi són.

De Madrid en podem aprendre, perquè en saben. I en saben tant que ningú, ningú del bipartidisme, vull dir, l'estructura política i administrativa de Madrid no posa en dubte el fet que hi hagi un Ministeri de Relacions Exterior ben fort, i que hi hagi una presència ben forta d'Espanya al món. Ho tenen claríssim. Poden discutir sobre altres coses, però sobre això no es discuteix. De Brussel·les també n'hem d'aprendre. I com que he dit que seria respectuós amb el temps no m'estendré massa, i si el que diré ara no és prou clar, després estic disposat a fer-ho en bilateral.

Sempre he cregut que intel·lectualment hi ha un paral·lelisme probablement no exacte, segur que no és exacte, entre el procés de construcció europea i el procés de comunitarització o de comunitats autònomes d'Espanya. Processos inversos, és a dir, el mecanisme és el mateix però van en sentit contrari. 27 països creen la Unió Europea. Espanya crea les 17 comunitats autònomes. En aquest sentit, que no em vingui ara algú a explicar que les comunitats autònomes eren preexistents i que han creat Espanya. No, no, no, és Espanya que ha creat les comunitats autònomes. Els països membres de la Unió Europa, un cop estan a dintre, ara, amb el Tractat de Lisboa, poden sortir. És a dir, aquell que ja en té prou d'integració i vol sortir-ne, a través del Tractat de Lisboa, que entrarà en vigor a primers de desembre, ara podrà dir, bé, escolti jo ja en tinc prou, me'n vaig. És a dir, seria la mateixa cosa que si una comunitat autònoma a Espanya digués ja en tenim prou de ser autònoma, torno al règim general. Malauradament el règim general quasi ha desaparegut, perquè com que l'han distribuït amb tots, però bé, podria ser possible que una comunitat autònoma, un territori, digués no, és que jo no en vull ni de parlament ni de govern regional, jo ho poso tot al govern de Madrid. Bé, seria imaginable, no?

Però què passa amb els altres estats membres de la Unió Europa, que en comptes de tornar, és a dir, anar endarrere poden anar més endavant. Poden fer-ho. La prova la teniu

en el Benelux, que és una societat, és un grup més integrat. Però ho teniu sobretot amb l'euro, l'eurogrup és un formulació a dintre de la família dels 27 que no reuneix a 27. I també ho teniu amb Schengen, i amb altres articulacions. És a dir, que el mecanisme sí que dóna la possibilitat d'anar més endavant si vosaltres ho voleu. En el cas de les comunitats autònomes, aquí s'acaba el paral·lelisme, perquè si algú vol anar més lluny de comunitat autònoma no té un mecanisme que estigui previst per fer-ho. I encara menys, ni se'ns passés pel cap, d'organitzar-nos unes quantes comunitats autònomes per anar més lluny, és a dir, per ser cada vegada més autònoms. Això està inclús prohibit literalment per la pròpia Constitució. Per tant, veiem que els mecanismes poden ser similars, però poden no ser exactament iguals. És a dir, jo crec que podem interpretar el procés de construcció europea també a benefici del que s'està fent aquí en el plànol ibèric.

I el meu últim comentari és en relació al que podem aprendre del món. És a dir, el món globalitzat, perquè és d'això del que estem parlant, és una nova realitat, una realitat a més a més mutant, que s'automodifica, que s'interactua i s'interpenetra, i que resultat d'això vénen noves realitats, i això fa difícil examinar-la, comprendre-la, i crea una certa confusió. Però és inexorable que està aquí, i ha vingut per quedar-se aquest fenomen. Vull dir que si hi ha algú que pensa que tornarem altre cop a un sistema on cadascú es quedava a casa seu, doncs això no passarà. La interpenetració econòmica, social, d'idees que crea les noves tecnologies és un viver magnífic per trobar noves possibilitats. Aquí Europa hi té molt a dir, perquè estem una mica a la punta d'aquests instruments, i dintre d'Europa, Catalunya ha d'aprofitar-ho. De manera que jo crec que efectivament hi ha una llista de possibilitats que Catalunya pot fer servir per fer-se conèixer millor cap a fora, perquè la globalització no sigui una excusa per emboirar-nos a tots, i dir, bé, és que és clar ara tot és tan complicat. No, no. Hi ha espais per aparèixer clarament en aquest bosc de la comunicació. Però no ens equivoquem, i amb això acabo, hem de tenir els instruments adequats. I no els tenim, malgrat, i amb això em sembla que dissentiré amb el meu company, malgrat els mecanismes que el nou Estatut d'autonomia ens dóna. L'Estatut d'autonomia ens dóna per fer front a una cursa de cavalls una petita ase, en el que sí, anirem sobre quatre potes, però no tenim els mateixos mecanismes. A mi em sembla que és bastant evident que en el món internacional o tens un estat o no comptes. I si tu no tens vocació de tenir aquest estat

doncs aleshores espavila't, perquè tens un problema d'articulació de la teva voluntat política. Tu has de saber quins són els instruments que has d'utilitzar.

Comparteixo també absolutament el que ha dit el meu company en relació a que accionar tots els instruments cap a la política de cooperació no és suficient. I jo crec que fins i tot és desbaratar els esperits, és confondre els esperits; hi ha moltes altres prioritats que Catalunya pot posar abans de ser solidari, també, amb la resta del món, que normalment ho som. Recordem que som solidaris dues vegades, ho som a través de l'estat i a través de la nostra cooperació. I que de solidaris respecte els que passen mals moments a la resta del món, en som. I a més a més amb l'estat, és clar. Però és que convé també que deixem de ser germanetes de la caritat, i mirem si nosaltres tenim també alguna necessitat, no? I jo com que crec que sí, i em sembla que a la sala crec que hi ha una majoria que està d'acord amb mi, doncs llavors si hem constatat una necessitat i tenim la voluntat d'aconseguir-la, ens hem de dotar dels instruments necessaris.

Moltes gràcies.